

ІСТОРІЯ

УДК 94(4):94(728)

А.В. Бредіхін

Донецький національний університет, м. Донецьк, Україна

СПІВРОБІТНИЦТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З КРАЇНАМИ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ у 1990-і роки

У статті досліджено розвиток співробітництва ЄС з країнами Латинської Америки у 1990-і роки. Проаналізовано розвиток економічних відносин та їх результати. Акцентовано увагу на розвитку політичного співробітництва між регіонами.

У сучасному світі інтеграція виступає головною рушійною силою історичного розвитку. Провідними гравцями на міжнародній арені стають не лише окремі держави, а й впливові інтеграційні об'єднання. Можна з впевненістю заявляти, що історія ХХІ століття буде повністю залежати від взаємовідносин між глобальними інтеграційними структурами. Одним з центрів розвитку інтеграції є Європа, тут спостерігається найбільше поглиблення відносин між членами найпотужнішого об'єднання – ЄС. Іншим світовим центром, де інтеграційні процеси досягли високого рівня, виступає Латинська Америка. Взаємовідносини між цими двома центрами не замикаються лише на економічному співробітництві, спостерігається також поглиблення й політичного діалогу.

Виходячи з вищезазначеного, **метою представленої статті** є вивчення розвитку співробітництва Європейського Союзу з країнами Латинської Америки. Задля досягнення зазначеної мети необхідно розв'язати наступні **завдання**:

- розглянути процес економічного співробітництва ЄС з країнами Латинської Америки;
- проаналізувати основні інвестиційні програми ЄС у зазначеному регіоні;
- дослідити перші результати співробітництва між сторонами.

Історіографія запропонованої проблематики знаходиться у стані розробки, хоча й вже доволі давно привертає до себе увагу фахівців та характеризується відсутністю комплексних досліджень. Серед існуючого наукового доробку, присвяченого співробітництву Європейського Союзу з країнами Латинської Америки, варто відзначити роботи Ю.М. Григоряна, О.О. Залізняка та Л.Я. Нутенко [1], [2]. Зазначимо, що дослідження цих авторів присвячені лише початковому етапу розвитку взаємовідносин, таке питання, як поглиблення співробітництва між сторонами у другій половині 90-х років ХХ ст. та його політичні наслідки, залишилося поза увагою вчених.

Зміна економічної моделі, що мала місце в країнах Латинської Америки в середині 1980-х та на початку 1990-х років, сприяла створенню відповідної правової та інституційної бази та зміні підходу до іноземних інвестицій. Останні почали розглядатись як ключовий напрямок загальнодержавної політики з впровадження структурних змін у господарствах з метою вирішення проблеми внутрішнього накопичення капіталів, виплати зовнішнього боргу, реалізації програм приватизації. Це, у свою чергу, створило умови для активізації діяльності приватного капіталу найкрупніших світових економічних центрів та, в першу чергу, Європейського Союзу як традиційного політичного та економічного партнера Латинської Америки.

З економічної точки зору, явище, що отримало назву «повернення Європи у Латинську Америку», обумовлювалось такими факторами, як намагання розширити старі та завоювати нові ринки збуту продукції, використовувати значні запаси сировинних

ресурсів та відносно недорогого робочу силу й, певною мірою – перенести у цей регіон застарілі, екологічно «несприятливі» виробництва.

Перші документи Європейського Союзу (тоді ще ЄЕС) відносно розвитку економічних зв'язків з країнами Латинської Америки були прийняті в середині 1980-х років. Це були ухвалені Радою міністрів у червні 1987 року «Висновки стосовно принципів розвитку відносин ЄЕС з Латинською Америкою» та документ «Про промислове співробітництво з країнами Латинської Америки, що розвиваються». Завдяки виробленню офіційної стратегії, інвестиції з ЄЕС в економіці країн Латинської Америки на початку 1990-х склали 50 %. Але необхідно відзначити, що цей показник у 1991 – 1995 роках скоротився вдвічі [3, с. 120]. Така ситуація була зумовлена перерозподілом коштів всередині ЄС, який на той час переживав складні структурні зміни, пов'язані з поглибленням інтеграції, відбудовою колишньої НДР та підготовкою до «східного» розширення. Така сама ситуація спостерігалася й по багатьом зовнішньоторговельним показникам, скорочувався імпорт та експорт між сторонами. У ЄС розуміли, що необхідно повертати ринок Латинської Америки, інакше його можна було втратити назавжди.

В основу нового підходу був покладений принцип активного співробітництва приватного капіталу та державного апарату, стимулювання європейських компаній на латиноамериканському ринку шляхом надання адміністративної, фінансової та інформаційної підтримки. Було зроблено ставку на розширення експорту, участь у приватизаційних проектах. Інструментом реалізації поставленого завдання стала низка програм стимулювання діяльності приватного капіталу на ринках країн Латинської Америки.

У 1994 році в умовах зміни економічного та політичного клімату у країнах Латинської Америки, також перегляду місця регіону у зовнішній політиці європейських країн Єврокомісія ініціювала програму AL-INVEST. Метою цієї програми було збільшення європейських інвестицій в економіку латиноамериканських країн, а також укріплення ділових зв'язків між регіонами [4].

Механізм програми AL-INVEST складався з таких важливих компонентів.

– Мережа євроцентрів – організацій з розвитку економіки та підприємництва, створених в країнах регіону під егідою вже існуючих латиноамериканських партнерів. Ці організації мали формувати єдину регіональну структуру, що знаходилась би у тісному контакті з представництвами Європейської Комісії в країнах Латинської Америки. Таких організацій станом на 2003 рік було зареєстровано 275.

– Європейські організації з розвитку промислового співробітництва та інвестиційної діяльності в Латинській Америці.

– Галузеві зустрічі, що організуються в межах програми AL-INVEST. Усього за 1996 – 2002 рр. було проведено 259 зустрічей, в яких брали участь 35 тис. європейських та латиноамериканських компаній. Було укладено 615 комерційних та 68 інвестиційних угод на загальну суму 250 мільйонів євро [5].

Також ЄС впроваджував програму партнерства «Міжнародний інвестиційний партнер», яка мала на меті впровадження спільних підприємств з європейським капіталом.

З середини 1990-х років експорт з країн ЄС до Латинської Америки зріс вдвічі. Цей факт зумовив зростання інтересу європейських підприємців до цього регіону. У зв'язку з цим Європейська асоціація торгово-промислових палат впровадила програму ATLAS. Ця програма мала сприяти розвитку відносин між європейськими та латиноамериканськими компаніями. Зараз у програмі ATLAS беруть участь 15 європейських та 18 латиноамериканських держав [6].

Важливу роль у фінансуванні інвестиційних проектів в Латинській Америці відіграє Європейський інвестиційний банк. У 1993 році було прийнято рішення про виділення 622 млн єкю на підтримку програм у цьому регіоні. Переважну більшість коштів було спрямовано на кредитування програм розвитку інфраструктури та екологічні програми [7].

Значні успіхи європейського капіталу на латиноамериканському напрямку, починаючи з другої половини 1990-х років, були результатом спільних зусиль держав та приватного капіталу. Так, у 1997 році більше 20 % європейських закордонних інвестицій було спря-

мовано в Латинську Америку. Через два роки цей показник зменшився до 12 %, але це все одно більше, ніж на початку 90-х. В абсолютних цифрах протягом усього досліджуваного періоду спостерігається стабільне зростання прямих європейських інвестицій в економіку латиноамериканських держав. Офіційна статистика Європейського Союзу свідчить, що у 1992 році було інвестовано 1,5 млрд доларів США, а у 2000 – 35,22 млрд доларів. Цей показник у кілька разів перевищує загальну суму інвестицій США у цей регіон. В цілому ж країни Європейського Союзу інвестували в економіку Латинської Америки 143,8 млрд доларів США [8].

Необхідно відзначити, що такі успіхи були досягнуті на фоні серйозних перешкод, що заважали подальшому розвитку співробітництва Європейського Союзу з країнами Латинської Америки. Значний вплив на розвиток економічного співробітництва здійснило поглиблення інтеграції всередині ЄС, наприкінці 1990-х років велася підготовка до найбільшого розширення за рахунок включення країн Центральної та Східної Європи.

В цілому можна відзначити постійне зростання показників економічного співробітництва вже на початку XXI століття, що свідчить про зростання інтересу до спільних проектів.

З середини 1990-х років спостерігається розвиток політичного діалогу між ЄС та країнами Латинської Америки. Виключно економічні питання почали переходити в політичну площину, тому з кінця 1990-х років було започатковані щорічні саміти країн Латинської Америки та Європейського Союзу, вони проходили паралельно з самітами ЄС та МЕРКОСУР. На такого роду зустрічах проводилось обговорення широкого кола питань, вироблялися спільні рішення.

Саме у 1990-і роки було закладено підвалини відносин між двома потужними інтеграційними центрами – ЄС та Латинською Америкою. Остання у 2008 році зробила ще один крок до створення політичного міждержавного союзу – Союзу Націй Південної Америки. Ця організація має всі шанси розвиватись тим самим шляхом, який в свою чергу пройшов Євросоюз.

Таким чином, співробітництво ЄС з країнами Латинської Америки бере свій початок у суто економічній площині, здійснивши наприкінці 1990-х перетикання у політичну сферу. Саме інвестиційна діяльність ЄС у Латинській Америці створила важливі передумови до взаємовідносин двох потужних інтеграційних центрів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Григорян Ю.М. Латинская Америка в экономической стратегии Западной Европы. – М.: Наука, 1989. – 180 с.
2. Железняк А.А., Нутенко Л.Я. На пороге нового этапа сотрудничества с ЕС // Латинская Америка. – 1997. – № 10. – С. 12-21.
3. Устинов И.Н. Мировая торговля. Статистическо-аналитический справочник. – М.: Прогресс, 2000. – 230 с.
4. EU funding and investment insurance. – Режим доступу: <http://www.mexiconetwork.com/Home/03data/euaid.htm>
5. Economic Cooperation Instruments Between Europe and Latin America. – Режим доступу: <http://lanic.utexas.edu/~sela/AA2K/EN/docs/spdddi42.htm>.
6. Материалы официального сайта Европейской ассоциации торгово-промышленных палат. – Режим доступу: <http://www.eurochambers.be/atlas/en/index.php>.
7. Официальный информационный портал Европейского Союза. – Режим доступу: http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/al-invest/coopecos_en.cfm
8. Англо-мексиканский деловой портал British Mexican Business Networks. – Режим доступу: <http://www.mexiconetwork.com/>

А.В. Бредихин

Сотрудничество Европейского Союза со странами Латинской Америки в 1990-е годы

Статья посвящена исследованию развития сотрудничества ЕС со странами Латинской Америки в 1990-е годы. Проанализировано развитие экономических отношений и их результаты. Акцентировано внимание на развитии политического сотрудничества между регионами.

A.V. Bredikhin

Cooperation of the European Union with the Latin America States in 1990-s

This article is devoted to the researching of the cooperation of the European Union with the Latin America states in 1990-s. The development of the economic relations and its results are analyzed. The attention on the development political cooperation between regions is accented.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2009.